

*Míšeňská právní kniha. Historický kontext, jazykový rozbor; edice*, edd. Vladimír SPÁČIL – Libuše SPÁČILOVÁ, Nakladatelství Olomouc, Olomouc 2010

835 s., ISBN 978-80-7182-280-6

Vydavatelská dvojice Vladimír a Libuše Spáčilovi navázala svým nejaktuálnějším počinem na edici *Nejstarší městské knihy olomoucké* (V. Spáčil, 1983) a *Památné knihy olomoucké* (V. Spáčil – L. Spáčilová, 2004) s pověstnou pečlivostí. Objektem jejich zájmu se tentokrát staly čtyři rukopisy Míšeňské právní knihy se vztahem k Olomouci: rukopis z počátku devadesátých let 14. století uložený dnes ve vídeňské Národní knihovně, manuskript z počátku století následujícího, který je součástí olomoucké kapitulní knihovny, rukopis z prvního desetiletí 15. století uložený v Moravském zemském archivu v Brně a konečně foliant z druhého desetiletí téhož století dostupný v současnosti v Státním okresním archivu Olomouc. Předposlední jmenovaný se stal s ohledem na největší úplnost a přesnost základem předkládané edice, přičemž textové varianty ostatních tří rukopisů jsou zohledněny formou poznámkového aparátu.

Jak napovídá rozsah této práce, vedle samotné edice (která představuje zhruba čtvrtinu textu) jsou jejím obsahem také doprovodné studie – V. Spáčil pojednal velmi zevrubně především genezi a prameny této významné středověké právní památky, zatímco L. Spáčilová se v souladu se svou specializací zaměřila na jazykový rozbor inkriminovaných rukopisů, což jí mimo jiné umožnilo (při současném rozboru písma) určit dosud neznámého autora kapitulního a brněnského rukopisu, jímž byl olomoucký městský písař Michal Dybinův. Součástí práce je také prezentace edičních zásad. V této souvislosti stojí za zmínku, že na rozdíl od Gunhild Rothové, která proslula edicí hlubčické Míšeňské právní knihy (*Das „Leobschützer Rechtsbuch“*, 2006), v níž je text s ohledem na co nejvyšší míru věrnosti originálu transliterován, zvolili Spáčilovi cestu transkripce. Ta, jak argumentují, sice klade na editory vyšší nároky, nicméně uživatelům a uživatelkám z řad odborné veřejnosti předkládá text ve srozumitelnější formě. S ohledem na skutečnost, že podrobný jazykový rozbor pramenů tvoří nedílnou součást knihy, není na místě považovat dané rozhodnutí za slabinu práce, ale spíše za vstřícný krok směrem k badatelské obci.

O tom, že editoři měli zájmy uživatelů a uživatelky skutečně na srdci, svědčí také fakt, že

před samotnou edici zařadili přehledný obsah Míšeňské knihy rozčleněný na knihy, kapitoly a distinkce, přičemž incipity kapitol a distinkcí opatřili překladem do češtiny. Potenciální uživatelé tak mají značně usnadněnou orientaci v textu, což jistě velmi uvítají. S mimořádnou pečlivostí je zpracován také věcný rejstřík, který je možné v příslušném tematickém a geografickém kontextu využít i jako slovník historické němčiny.

Míšeňská kniha představovala od doby svého vzniku – přesný rok není znám, odhaduje se rozmezí let 1357/58 až 1387 – základní právní svod pro města v oblasti severoněmeckého (magdeburského) práva. Její anonymní autor si předsevzal ještě širší cíle, a sice „ukázat zemské právo, městské právo a císařské právo v jejich shodě i vzájemné rozdílnosti“ (s. 152). Přestože daná právní oblast zahrnovala početné lokality ve středověkých Čechách i na Moravě, nebyla jí dosud věnována odpovídající pozornost, což platí především pro Moravu, kde nejpozději od roku 1352 fungovalo jako vrchní stolice magdeburského práva město Olomouc. Z tohoto důvodu můžeme považovat edici Míšeňské knihy na základě rukopisů svázaných provenienčně či s ohledem na užívání s olomouckou městskou kanceláří za nanejvýš vítaný vydavatelský počín, který má velký potenciál podnítit odpovídající badatelský zájem.

MICHAELA ANTONÍN MALANÍKOVÁ

*Vie de Charles IV de Luxembourg*, edd. Pierre MONNET – Jean-Claude SCHMITT, Les Belles Lettres, Paris 2010 (= *Classiques de l'histoire au Moyen Âge* 49)

XCVII + 190 s., ISBN 978-2-251-34060-9

Překlady pramenů do moderních jazyků umožňují výrazně rozšířit čtenářskou obec z řad zájemců o středověké dějiny. Tim spíše to platí v případě děl, která jsou v dané zemi téměř neznámá, ale zároveň, jako u *Vita Caroli*, v kontextu svého vzniku poměrně unikátní. Překlady středověkých pramenů bohemikálního původu do moderní francouzštiny jsou zcela výjimečné a začínají se objevovat teprve v poslední době. Eloise Adde-Vomáčková s Martinem Nejedlým zpřístupnili nedávno *Deník panaře Jaroslava* (pro *Annuaire-Bulletin de la Société de l'Histoire de France, Année* 2009, Paris 2012,

s. 53–117) a samotná E. Adde-Vomáčková připravuje k vydání Staročeskou kroniku tzv. Dalimila ve francouzštině.

Anotovaná kniha je zrcadlovou edicí latinského originálu a francouzského překladu životopisu Karla IV. Ten vznikl původně kolektivně v rámci semináře na EHESS, později byl zbytek překladu dokončen oběma vydavateli, kterými jsou Pierre Monnet, specialista na říšská města ve středověku, a Jean-Claude Schmitt, příznivce historické antropologie, známý u nás díky českým vydáním svých knih. Editoři ostatně věnovali pozornost v rámci zmíněného semináře i vědeckého projektu autobiografickým dílům středověkých panovníků v širším geografickém i časovém rámci, jak o tom svědčí i konferenční sborník připravený jejich společnou péčí (*Auto-graphies souveraines*, Paris 2012).

Vlastnímu textu životopisu v knize předchází poměrně rozsáhlý úvod, sloužící k orientaci historické, ale také badatelské, který je ovšem současně nezbytný pro zamýšleného frankofonního čtenáře. Vydavatelé přibližují kontext vzniku životopisu a především osobnost Karla IV. a ve zkratce také jeho životní osudy. Vedle nezbytných informací týkajících se základních otázek bádání kolem Karlovy autobiografie (doba a podíl Karla IV. na sepsání, atd.) se v úvodu soustředí také na význam panovníkovy osobnosti nejen ve střední, ale také v západní Evropě. Karel IV. totiž ve Francii nepatří mezi notoricky známé historické postavy. Vydavatelé dále zmiňují analýzu tohoto pramene od Flaminie Pichiorri z hlediska užívaných slov, zde ale spíš překvapí jejich údiv, že mezi nejpoužívanější slova patří *ego, meus, nos a noster* (s. XLII).

V následující části úvodu (s. XLVII–LIV) pojednal P. Monnet Karlův sen v Terenzu jako klíčovou událost pro celé vyprávění, skrze níž se pokusil vyložit charakter textu. Podle Monneta tato příhoda zapadá do kontextu jiných známých snů, které změnily život slavným panovníkům, a nadto tím celá *Vita* získává další dimenzi a je povýšena nad obyčejný popis událostí z Karlova mládí. Podle Monneta je zcela zřejmé, že jde o programový text určující a navenek sdělující, jak si přeje být Karel IV. vnímán.

Poslední část úvodu (s. LIV–LXXVI) sestává v podstatě z vložené studie J.-Cl. Schmitta, v níž popsal vizuální reprezentaci Karla IV. v průběhu jeho vlády. Vyšel přitom z teze Roberta Suckaleho, že účelem jednotného vzoru Karlových portrétů nebyla podobnost s živou osobností, nýbrž identifikovatelnost s předem promyšleným vzorovým zobrazením moudrého císaře. Zvláštní pozornost Schmitt věnuje obrazovému

doprovodu staročeských překladů díla *Vita Caroli* z konce 15. či přelomu 15. a 16. století. V přehledné tabulce jednotlivých iluminací z obou dochovaných rukopisů (s. LXXVII–LXXVIII) se ovšem vyskytuje drobná nepřesnost, na první iluminaci rkp. ÖNB 581 není zobrazen mladý král, nýbrž (pravděpodobně) královna. Tato mylka ovšem nejspíš pramení z nemožnosti konzultovat originál a nutnosti spolehnout se pouze na nepříliš kvalitní reprodukce či na studii Josefa Krásky doprovázející česko-latinské vydání Karlova životopisu z roku 1978.

Podobných nepřesností či ne zcela prokazatelných tezí je v úvodu několik, nijak ale nekazí celkově dobrý dojem z tohoto vydání Karlova životopisu, které je cíleno především na studenty a poučené zájemce. V tomto smyslu jistě přispěje k rozšíření zájmu o dějiny Lucemburků ve frankofonním světě.

VÁCLAV ŽŮREK

*Magistri Hieronymi de Praga  
Quaestiones, Polemica, Epistulae,*  
edd. František ŠMAHEL – Gabriel SILAGI,  
Brepols, Turnhout 2010  
(= Corpus Christianorum Continuatio  
Mediaevalis 222; Magistri Iohannis Hus  
Opera omnia XXVIIa, Supplementum I)  
CLXIV + 308 s., ISBN 978-2-503-52920-2

Nezvyklé označení předloženého svazku jako *Supplementa* Husových sebraných spisů je dáno skutečností, že zpřístupňuje všechny známé a nalezené texty jeho blízkého kolegy Jeronýma Pražského, doprovázené vydáním polemik (zejména filosofických), které byly proti němu a s ním vedeny. Vlastní edici předchází důležité vstupní zamyšlení Gabriela Silagiho, životopisná studie z pera Františka Šmahela, soupis Jeronýmovy literárního pozůstatku včetně děl ztracených či sporných a rozsáhlá bibliografie.

Úvodní německy psaná studie představuje jeden z výsledků více než čtyřiceti let Šmahelova výzkumu osobnosti Jeronýma Pražského. Autor jejím vydáním výrazně doplnil a nahradil svou základní studii vydanou v časopise *Historica* (1966), souběžně s níž tehdy vyšla v nakladatelství Svobodné slovo Jeronýmova populárně zaměřená biografická skica. V původní studii Šmahel na základě přesné a prameny podložené analýzy nastínil své řešení některých problematických kapitol, přičemž poukázal také